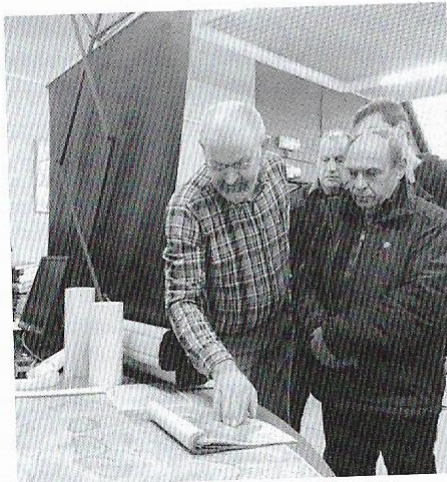

OPEN KAART

In 2016 ontdekte men in het Rijksarchief een kaart uit de zeventiende eeuw, die in detail de begrenzing van de Tielersheide weergeeft. Enkele bestuursleden van de heemkundige kring, samen met andere experts op vlak van Tielense topografie, toponymie en geschiedkunde hebben deze kaart onlangs mogen inkijken om er hun bevindingen bij te geven.

De kaart mogen we niet publiceren, maar we kunnen u er natuurlijk wel over informeren.

De kaart zelf is van een matige kwaliteit, maar ze is vrij gedetailleerd. Ze lijkt te zijn gemaakt door twee mensen (er zijn twee verschillende handschriften) die samen aan tafel zaten om het grondbezit van de heer van Tiel duidelijk in kaart te brengen.

Inhoudelijk willen we de volgende punten aanhalen:

- Vertrekkende aan de brug over de Grote Kaliebeek in de Volkers, lopende naar de Zevendonkse Weg, was er vroeger een dreef, die nu door het Militair Domein loopt. Dankzij twee bomerijen is deze nog steeds zichtbaar. Op de kaart uit de zeventiende eeuw werd deze de Maelstraat genoemd. Een mael betekent hier wellicht een woeste gemeenschappelijke grond.
- Het gebied tussen deze Maelstraat en het oude gehucht Grauwe Rijt (nu het noordelijke deel van de Balderij) droeg vroeger de naam Slachmolders Heij. Die Slachmolders is wellicht een verwijzing naar de familienaam van de persoon die deze grond in pacht had. In de parochieregisters van Tiel, kunnen we echter niet één keer de familienaam Slachmolders vinden.
- Een opstal is een plein waarop 's nachts het vee werd verzameld, het werd begrensd door een aantal boerderijen. Rondom waren de driezen of de velden waarop het vee overdag mocht grazen. Toch is er in de zeventiende eeuw een bos rondom de Tielense Opstal getekend. Wat op z'n minst atypisch genoemd kan worden.
- Tussen Balderij en Verbrande Hoeven, staat een gebied met de benaming

Blok van Peeter Van Campfort waarlangs een weg ligt met de naam Straet naar Kerkenelst. Met deze straat wordt duidelijk het zuidelijke gedeelte van de Balderij en het bruggetje vlak bij de samenvloeiing van de beide Kaliebeken bedoeld. Het veld achter dit bruggetje en dus tussen deze samenvloeiing is nog steeds bekend als Kerkenelst. Bovendien wordt het gebied langs waar deze weg loopt, ook nog steeds Hoge Blokken genoemd. Eén Peeter Van Campfort konden we in de Tielense parochieregisters voor deze periode terugvinden. Geboren in 1621 en gestorven in 1704, getrouwd met Elisabeth Henricx Truyens en gezegend met zeven kinderen. Verder weten we over hem niets. Zijn oudste zoon, Henricus, was echter deken van de Sint-Sebastiaansgilde en ook bedezetter (belastinginnehmer). Samen met het bezit van deze grond, moet het dan ook gaan om een meer goeie familie.

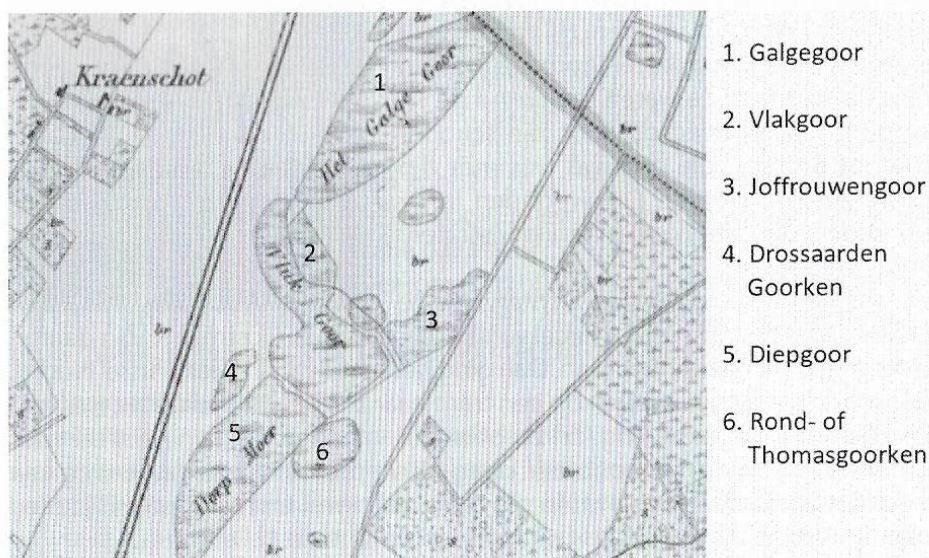
- Ongeveer waar nu het Galerijke gelegen is, staat een smidse afgebeeld met de benaming 't smisken er bij. Het Galerijke wordt door de oudere generatie Tielenaars nog steeds de Smiskensstraat genoemd. Nu weten we dus dat die naam niet zomaar uit de lucht gegrepen is en dat er ooit echt een smid gevestigd was.

- Bovenaan de kaart staan twee grenspalen getekend. Deze grenspalen (uit 1647) bestaan nog steeds. Ze zijn momenteel echter nog in privébezit en staan dus niet langer op de juiste locatie. Omdat ze zo prominent aanwezig zijn op de kaart, lijkt deze kaart de grensconflicten van de heren van Tielen met Turnhout te bevestigen. Tussen beide stenen, staat trouwens de Tielense galg afgebeeld. Die dus weer de oorsprong bevestigt voor de toponiemen Galgegoor en Galgebeemden. In verband met deze grenspalen is het laatste nog niet gezegd. Er is in ieder geval vanuit verschillende hoeken zeer veel interesse voor getoond en wellicht zullen we er op een later tijdstip een uitgebreid artikel aan wijden.

- Het gebied tussen de Zevendonkse weg en de Kluzemans, staat op de kaart aangeduid als de heide van Geeraert Reynders. Deze Geeraert staat in de parochieregisters vermeld als geboren te Herentals in 1618 en gestorven te Tielen in 1689, schepen van 1664 tot 1666 en van 1675 tot 1689. Hij was gehuwd met Anna Heyns en kreeg drie kinderen. Zijn kleinzoon, ook een Geeraert, wel tegen dan Renders, schopte het tot burgemeester.

- In de Tieleneide zelf, staan ook de verschillende goren afgebeeld. Aan de hand van de benamingen op deze kaart in combinatie met andere oude

kaarten, hebben we vrijwel definitief de benamingen voor deze goren kunnen vastleggen, wat voorheen toch nog vrij moeilijk was. Op het kaartje zie je met enig voorbehoud de volgens ons correcte benamingen. Het Drossaarden Goorken was een totnogtoe onbekend toponiem.

- Ook het reliëf van de Tielensheide is op de kaart herkenbaar, maar het heeft ons niet geholpen om de locatie van de afgegraven Tielense heuvels (Wittemberg, Zandberg en Konijnenberg) te bepalen. Tips hierover zijn trouwens steeds welkom.

- Ten slotte ook de andere toponiemen en gebouwen op de kaart: Grotenhout, Kraenschot en Krijtschot, Mazel, 't Mazels Zand, de Aa, Gierle, Landouwen, Lil (Lille), Poerle (Poederlee), het kasteel van Tiel, de kerk van Tiel, Lichtaart, Campfort, Molenberg, Boeckx Broekstraat, Riel (Rielen), Heijvelden, Grane Roijt, Kastel (Kasterlee), Waterlaet, Volckert, Tuerenoutse Hei, Tuerenout (Turnhout).

Ief Nuyts